

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 oktober 2002

WETSONTWERP

**tot wijziging, wat de wedden van de
magistraten van de rechterlijke orde betreft,
van het Gerechtelijk Wetboek**

**ADVIES VAN DE HOGE RAAD
VOOR DE JUSTITIE**

Voorgaande documenten :

Doc 50 1911/(2001/2002):

001 : Wetsontwerp.

002 tot 004: Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 octobre 2002

PROJET DE LOI

**modifiant le Code judiciaire en ce qui
concerne les traitements des magistrats
de l'ordre judiciaire**

**AVIS DU CONSEIL SUPÉRIEUR
DE LA JUSTICE**

Documents précédents :

Doc 50 1911/(2001/2002):

001 : Projet de loi.

002 à 004 : Amendements.

AGALEV-ECOLO	:	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	:	<i>Front National</i>
MR	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
PS	:	<i>Parti socialiste</i>
cdH	:	<i>Centre démocrate Humaniste</i>
SPA	:	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	:	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	:	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	:	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
<i>DOC 50 0000/000 :</i>	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	<i>DOC 50 0000/000 :</i>	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA :</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	<i>QRVA :</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	<i>CRIV :</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	<i>CRIV :</i>	<i>Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)</i>
<i>CRABV :</i>	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	<i>CRABV :</i>	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
<i>PLEN :</i>	<i>Plenum (witte kaft)</i>	<i>PLEN :</i>	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
<i>COM :</i>	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	<i>COM :</i>	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

Advies met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten betreft, van het Gerechtelijk Wetboek, en over de voorgestelde amendementen 1 tot 5 van de regering¹

Bij brief van 22 juli 2002 van de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd de Hoge Raad voor de Justitie, overeenkomstig artikel 259*bis*-12, §1, van het Gerechtelijk Wetboek, gevraagd een advies uit te brengen over het wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten betreft, van het Gerechtelijk Wetboek, en over de voorgestelde amendementen 1 tot 5 van de regering.

Het advies werd voorbereid door de VAOC tijdens de vergadering van 9 september 2002.

Goedgekeurd door de algemene vergadering van Hoge Raad voor de Justitie op 9 oktober september 2002.

Afdeling I

I. Voorwerp van het wetsontwerp en de amendementen

Het voorliggend wetsontwerp heeft als opschrift «*wetsontwerp tot wijziging, wat de wedden van de magistraten betreft, van het Gerechtelijk Wetboek*», en heeft als hoofddoel de huidige wedden van de magistraten te herwaarderen. De voorgestelde wijzigingen voorzien op dit vlak in:

- een lineaire verhoging van 4% van de huidige maximumwedde.
- een verhoging van de wedden van de magistraten aan de basis
- het wegwerken van een aantal bestaande wedde-spanningen tussen de verschillende categorieën van magistraten

Hoewel de titel van het opschrift dit niet laat vermoeden, houdt het wetsontwerp een wijziging in zich die rechtstreeks verband houdt met de werving en de benoeming van magistraten. Er wordt een minimumleeftijd van 33 jaar voorgesteld voor een benoeming in de zittende magistratuur.

Amendement nr.5 voorziet in het afschaffen van het onderscheid tussen de korte en de lange gerechtelijke stage en de invoering van een aangepaste eenvormige stage van 3 jaar. Bovendien beoogt dit amendement een uniformisering van de stageverslagen en een verhoging van de frequentie van het opmaken ervan. Bijgevolg houdt deze voorgestelde wijziging rechtstreeks verband met de opleiding en de benoeming van magistraten.

De amendementen nrs.1 t.e.m 4 op dit wetsontwerp voorzien tot slot in het toevoegen van bijkomende overgangs-

¹ *Parl.St.*, Kamer, 2001-2002, nrs. 1911/1 en 2

Avis relatif au projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats, et sur les amendements 1 à 5 proposés par le gouvernement¹

Par lettre du 22 juillet 2002 du Président de la Chambre des Représentants, et conformément à l'article 259*bis*-12, §1er, du Code Judiciaire, le Conseil Supérieur de la Justice a été prié d'émettre un avis sur le projet de loi modifiant le Code Judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats, et sur les amendements 1 à 5 proposés par le gouvernement.

L'avis a été préparé par la CAER lors de la réunion du 9 septembre 2002.

Approuvé par l'assemblée générale du Conseil Supérieur de la Justice le 9 octobre 2002.

Section Ière

I. Objet du projet de loi et des amendements

Le présent projet de loi porte comme intitulé «*projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les traitements des magistrats*», et a comme but principal de revaloriser les traitements actuels des magistrats. Les modifications proposées prévoient sur ce plan :

- une augmentation linéaire de 4% du traitement maximum actuel
- une augmentation des traitements des magistrats de base
- l'élimination d'un certain nombre de déséquilibres entre les traitements qui existent entre les différentes catégories de magistrats

Bien que le titre de l'intitulé ne le laisse pas présumer, le projet de loi contient une modification qui est directement liée au recrutement et à la nomination de magistrats. Un âge minimum de 33 ans est proposé pour une nomination dans la magistrature assise.

L'amendement n° 5 prévoit la suppression de la distinction entre le stage judiciaire court et long et l'introduction d'un stage uniforme adapté de 3 ans. En outre, cet amendement vise une uniformisation des rapports de stage et une augmentation de leur fréquence. Par conséquent, cette modification proposée est en rapport direct avec la formation et la nomination de magistrats.

Enfin, les amendements n° 1 jusqu'à 4 à ce projet de loi prévoient l'ajout de mesures transitoires (amendements n°s 1 et 3)

¹ *Doc.parl.*, Chambre, 2001-2002, n° 1911/1 et 2

maatregelen (amendementen nrs. 1 en 3) en het wegwerken van onvolledigheden (amendement 2) of verbeteringen van materiële fouten (amendement nr. 4).

Afdeling II

Het doel van de voorgestelde wetwijzigingen

II.1. Inleiding

Het wetsontwerp en de bijhorende amendementen nrs. 1 tot en met 5 streven meerdere doelen na.

In de eerste plaats zijn de voorgestelde wetwijzigingen gericht op de herwaardering van de wedden van de magistraten en het wegwerken van een aantal bestaande weddespanningen tussen de verschillende categorieën van magistraten. Daarnaast wordt beoogd de vacante plaatsten van substituut-procureur des Konings op de personeelsformatie sneller te kunnen opvullen, en moet de invoering van een eenvormige stage de stagiairs toelaten om hun uiteindelijke keuze voor de zetel of het parket – die elk hun specifieke eisen stellen - op een doordachte wijze te maken.

II.2. Herwaardering van de wedden van de magistraten

II.2.1. Principieel is er uiteraard geen bezwaar tegen een herwaardering van de wedden en het wegwerken van bestaande weddespanningen.

De wedde is echter niet het enige aspect dat het aantrekkelijker moet maken om talentrijke mensen naar de magistratuur te halen. Ook een meer structurele aanpak is nodig (zie hierna onder II.3).

II.2.2. Wanneer men spreekt over de herwaardering van de magistratuur mag men de toekomstige magistraten niet uit het oog verliezen. Ook de gerechtelijke stagiairs hebben nood aan een behoorlijke sociaal en financieel statuut. Niet alleen om concurrentieel te blijven op de arbeidsmarkt, en dus voldoende aantrekkingskracht te behouden voor de bekwame kandidaten, maar ook omdat het overgrote deel van de gerechtelijke stagiairs een loopbaan van enkele jaren, met soms aantrekkelijke voorwaarden, heeft ingeruild voor het nog steeds onzekere bestaan van de stagiair.

Het in rekening brengen van de eventuele anciënniteit bij het bepalen van de wedde van de gerechtelijk stagiairs zou reeds een eerste stap in de goede richting betekenen. Zo hebben b.v. parketjuristen (bij wie wel rekening wordt gehouden met anciënniteit) die een jaar beroepservaring hebben en geen reukenschap hoeven af te leggen naar «buiten» een hogere wedde dan de gerechtelijke stagiairs, die per definitie al enkele jaren beroepservaring moeten hebben. Dergelijke verschillen worden door de kandidaat-magistraten als uiterst onrechtvaardig aanvoeld.

Een financieel aantrekkelijker statuut voor de gerechtelijke stagiairs zou bovendien aanleiding geven tot een toename van het aantal goed gekwalificeerde kandidaat-magistraten die reeds over meerdere jaren beroepservaring beschikken.

et l'élimination de lacunes (amendement n° 2) ou des corrections d'erreurs matérielles (amendement n° 4).

Section II

Le but des modifications législatives proposées

II.1. Introduction

Le projet de loi et les amendements correspondants n° 1 jusqu'à 5 visent plusieurs objectifs.

En premier lieu, les modifications législatives proposées visent une revalorisation des traitements des magistrats et, sous ce rapport, l'élimination d'un certain nombre de déséquilibres entre les différentes catégories de magistrats. Ensuite, on vise à être en mesure de pourvoir plus vite aux emplois vacants de substitut du procureur du Roi dans le cadre du personnel, et l'introduction d'un stage uniforme doit permettre aux stagiaires de faire, d'une manière réfléchie, leur choix final pour le siège ou le parquet – qui, chacun, posent leurs exigences spécifiques.

II.2. Revalorisation des traitements des magistrats

II.2.1. En principe, il n'y a évidemment aucune objection à une revalorisation des traitements et à l'élimination de distorsions qui se manifestent quant à ces traitements.

Toutefois, le traitement n'est pas le seul élément susceptible d'attirer des candidats doués vers la magistrature. Il faut également une approche plus structurelle (voir ci-après sous II.3).

II.2.2. Lorsqu'on parle de la revalorisation de la magistrature, on ne saurait perdre de vue les futurs magistrats. Les stagiaires judiciaires ont également besoin d'un statut social et financier convenable. Non seulement pour rester concurrentiel avec le marché du travail, et donc assurer un aiguillon aux candidats capables, mais aussi parce que la très grande majorité des stagiaires judiciaires ont échangé une carrière professionnelle de quelques années, à des conditions parfois intéressantes, contre le statut toujours incertain du stagiaire.

La prise en compte de l'éventuelle ancienneté dans la détermination du traitement des stagiaires judiciaires pourrait déjà constituer un premier pas dans la bonne direction. Ainsi, par exemple, les juristes de parquets (chez lesquels on tient bel et bien compte de l'ancienneté) qui ont une année d'expérience professionnelle et qui n'ont pas de comptes à rendre vers «l'extérieur», ont un traitement supérieur à celui des stagiaires judiciaires qui, par définition, doivent déjà avoir quelques années d'expérience professionnelle. Les candidats magistrats ressentent de telles différences comme extrêmement injustes.

En outre, un statut financier plus attrayant pour les stagiaires judiciaires donnerait lieu à une augmentation du nombre de candidats magistrats bien qualifiés disposant déjà de plusieurs années d'expérience professionnelle.

II.2.3. De herwaardering van de wedde zou op een meer gestructureerde manier moeten worden aangepakt. Loonspanningen zijn verantwoord in de mate er objectiveerbare verschillen zijn in werklust, competentievereisten en verantwoordelijkheden. Voor zover deze verschillen op dit ogenblik niet volledig in kaart zijn gebracht, pleit de Hoge Raad voor wat volgt :

- een vereenvoudiging van de weddenscalen (nog slechts 3 weddenscalen binnen eerste aanleg en 3 weddenscalen binnen de hoven van beroep : de basisfunctie, de adjunct-mandaatfunctie - waarbij de vrederechter, de toegevoegde vrederechter en de leidend politierechter worden gelijkgeschakeld met de titularissen van een adjunctmandaat in eerste aanleg - en het korpsoverstemandaat, afschaffing van het onderscheid tussen korpsoversten van eerste en tweede klasse, en gelijk-schakeling van de wedde van een toegevoegd magistraat met die van een gewone titularis.

- behoud van een loonspanning tussen de basismagistraat en de magistraat in het hof van beroep en de magistraat in het hof van Cassatie.

- enkel toekenning van functievergoedingen voor inhoudelijke specialisatie of bijzondere taken op voorwaarde dat de wet de specialisatie vereist en de taak daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

- de vergoedingen voor de titularis van het bijzonder mandaat van onderzoeksrechter, jeugdrechter en beslagrechter dienen ook te worden toegekend aan de aangewezen onderzoeksrechters, de aangewezen jeugdrechters en de aangewezen beslagrechters voor zover zij effectief deze taak uitoefenen.

- vergoedingen voor nacht- en weekenddiensten moeten aan de parketmagistraten en de gerechtelijke stagiairs worden toegekend voor werkelijke prestaties. Prestaties moeten volledig worden vergoed en mogen niet worden gehalveerd.

- naast de vergoeding van de verplaatsingskosten, toekenning van een forfaitaire mobiliteitsvergoeding (art. 357 § 1, 6° van het Gerechtelijk Wetboek) aan de magistraten van de hoven van beroep en van het Hof van Cassatie, en aan de toegevoegde magistraten (zetel en parket) die benoemd werden bij een hof van beroep of een arbeidshof, voor zover zij effectief tewerkgesteld worden buiten het gerechtelijk arrondissement van hun woon- en/of verblijfplaats;

- toekenning van een tweetaligheidspremie aan magistraten en gerechtelijke stagiairs die houden zij van een attest van kennis van de tweede landstaal en die effectief werkzaam zijn bij een rechtscollège waar de taalvereiste wordt gesteld;

- elke anciënniteit in een juridische functie (verworven na het behalen van het universitair diploma van licentiaat of doctor in de rechten) dient volwaardig in aanmerking te worden genomen voor de berekening van de geldelijke anciënniteit van de magistraten en de gerechtelijke stagiairs, zodat de discriminaties tussen de magistraten in functie van hun loopbaan (overheids-

II.2.3. La revalorisation du traitement devrait être abordée de manière plus structurée. Les écarts salariaux sont justifiés dans la mesure où il existe des différences objectives quant à la charge de travail, aux compétences requises et aux responsabilités liées à la fonction. Pour autant qu'à l'heure actuelle ces différences ne sont pas totalement identifiées et objectivées, le C.S.J. plaide en faveur de ce qui suit :

- une simplification de l'échelle de traitement (uniquement 3 échelles de traitement au niveau du tribunal de première instance et 3 échelles de traitement au niveau des cours d'appel : la fonction de base, la fonction de mandat adjoint – le juge de paix, juge de paix de complément et le juge de police dirigeant étant assimilés aux titulaires d'un mandat adjoint en première instance – et le mandat de chef de corps, suppression de la différence entre les chefs de corps de première et de deuxième classe, et assimilation du traitement d'un magistrat de complément avec celui d'un simple titulaire ;

- le maintien d'un écart salarial entre le magistrat de base, le magistrat de la cour d'appel et le magistrat de la cour de Cassation ;

- n'accorder une indemnité de fonctionnement pour des spécialisations ou tâches particulières qu'à la condition qu'existe une exigence légale de spécialisation et que son exercice soit effectif ;

- les indemnités supplémentaires accordées pour les titulaires de mandats spécifiques soit ceux de juge d'instruction, juge de la jeunesse, juge des saisies, doivent également être accordées aux juges délégués à ces fonctions pour autant qu'ils exercent réellement celles-ci.

- les indemnités pour les services de nuit et de week-end doivent être allouées aux magistrats de parquet et aux stagiaires judiciaires pour les prestations réellement effectuées. Les prestations doivent être intégralement rémunérées et ne peuvent être diminuées de moitié pour certaines catégories de magistrats.

- outre le remboursement des frais de déplacement, l'octroi d'une indemnité forfaitaire de mobilité (art. 357, §1, 6°, du Code judiciaire) aux magistrats à la cour de cassation, aux magistrats des cours d'appel et aux magistrats de complément (siège et parquet) qui ont été nommés près une cour d'appel ou une cour du travail, et pour autant qu'ils travaillent effectivement en dehors de l'arrondissement judiciaire de leur domicile et/ou lieu de résidence.

- octroi d'une allocation mensuelle de bilinguisme aux magistrats et stagiaires judiciaires qui sont titulaires du certificat légal de connaissance d'une deuxième langue nationale et qui travaillent dans une juridiction où cette exigence linguistique est requise ;

- toute ancienneté acquise dans une fonction juridique (après avoir obtenu le diplôme universitaire de licencié ou de docteur en droit) doit entièrement être prise en considération pour le calcul de l'ancienneté pécuniaire des magistrats et des stagiaires judiciaires afin de supprimer toute discrimination entre magistrats en fonction de leur carrière (secteur public, secteur privé,

diensten, privé-sector, zelfstandig beroep) worden weggewerkt. Een lange door de wet bepaalde beroepservaring is immers een benoemingsvoorwaarde.

II. 2.4. Het wetsontwerp bepaalt voor artikel 360*bis* van het Gerechtelijk Wetboek dat aan de magistraten «cumulatieve weddebijslagen (worden) toegekend». De Hoge Raad vraagt zich af wat de precieze invulling is van de term «cumulatieve», die wordt ingevoegd in de tekst van het huidige artikel 360*bis* van het Gerechtelijk Wetboek.

II.2.5. De Hoge Raad voor de Justitie die oog moet hebben voor de algemene werking van de rechterlijke orde en voor de aanwending van de beschikbare middelen moet eraan herinneren dat een verbeterde werking van de rechterlijke orde niet alleen afhangt van de verloning van de magistraten, maar eveneens van deze van de griffiers en van het griffie- en parketpersoneel op alle niveaus.

Ook een evenwichtig maar uitgebouwd sociaal statuut (bvb. zwangerschaps- en ouderschapsverlof, verlof zonder wedde, deeltijdse arbeid, enz.) komt de algemene werking van de rechterlijke orde ten goede.

Tenslotte moet bij de aanwending van de beschikbare middelen ook ruimte worden voorzien voor de uitbouw van de instrumenten die de rechterlijke orde moet aanwenden voor een hedendaagse en menswaardige invulling van haar opdracht (bvb. uitbouw van de psychiatrische afdeling van de gevangnissen, van de diensten voor herstelbemiddeling, enz.

II.3. De voorgestelde maatregelen met betrekking tot het opvullen van de vacatures van substituut-procureur des Konings.

II.3.1. De memorie van toelichting stelt terecht de diagnose: veel vacante plaatsen van substituut-procureur des Konings (hierna: «substituut») geraken slechts moeizaam ingevuld bij gebrek aan kandidaten, wat uiteraard een weerslag heeft op de goede werking van de onderscheiden parketten.

De Hoge Raad voor de Justitie verwijst naar zijn advies van 28 juni 2000 met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 190, 194, 259*bis*-9, 259*bis*-10, 259*octies* en 371 van het Gerechtelijk Wetboek, tot invoering van de artikelen 191*bis* en 194*bis* in het Gerechtelijk Wetboek en tot wijziging van artikel 21 van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en werving van magistraten, nu de wet van 15 juni 2002. De opmerking in vermeld advies dat het hier gaat om een structureel probleem dat zeker niet nieuw is en dat nog in de hand gewerkt wordt door de systematische «vlucht» in de voorbije jaren van parketmagistraten naar de zetel is nog steeds actueel. Ook uit de ervaringen die de Nederlandstalige en de Franstalige benoemings- en aanwijzingscommissie na twee jaar werkzaamheden hebben opgedaan, blijkt dat er zich een aantal problemen stellen om de vacante plaatsen in de parketten in te vullen (het bestaande onderscheid tussen de korte en de lange stage, dat als doel had meer mensen naar het parket toe te oriënteren, heeft enkel op korte termijn effect gehad).

Bovendien blijkt ook de motivering van de voordracht van gerechtelijk stagiairs niet altijd even eenvoudig wanneer hun

independant). En effet, une des conditions de nomination fixées par la loi est une longue expérience professionnelle.

II.2.4. Le projet de loi dispose en l'article 360*bis* du Code judiciaire que des «suppléments de traitements cumulatifs sont accordés aux magistrats». Le Conseil supérieur s'interroge sur la portée exacte du terme «cumulatif» qui a été ajouté au libellé de l'actuel article 360*bis* du Code judiciaire.

II.2.5. Le CSJ, chargé de veiller au fonctionnement général de l'ordre judiciaire et à l'utilisation des moyens disponibles, doit rappeler qu'un meilleur fonctionnement de l'ordre judiciaire ne dépend pas uniquement du traitement des magistrats mais également de celui des greffiers et du personnel de greffe et de parquet à tous les niveaux.

L'élaboration d'un statut équitable et social (cf. congé de maternité et congé parental, congé sans solde, travail à temps partiel, etc.) favorise également le fonctionnement général de l'ordre judiciaire.

Enfin, il faut que l'utilisation des moyens nécessaires permette encore d'élaborer les instruments dont l'ordre judiciaire doit disposer pour accomplir dûment sa mission au quotidien (cf. création du département psychiatrique des prisons, des services de médiation en réparation, etc.).

II.3. Les mesures proposées visant à compléter les places vacantes de substitut du procureur du Roi.

II.3.1. L'exposé des motifs pose un diagnostic correct : de nombreuses places vacantes de substitut du procureur du Roi (ci-après «substitut») ne peuvent que très difficilement être pourvues, par manque de candidats, ce qui à l'évidence a des répercussions sur le bon fonctionnement des divers parquets.

Le Conseil Supérieur de la Justice se réfère à son avis du 28 juin 2000 relatif au projet de loi modifiant les articles 190, 194, 259*bis*-9, 259*bis*-10, 259*octies* et 371 du Code judiciaire, insérant les articles 191*bis* et 194*bis* dans le Code judiciaire et modifiant l'article 21 de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats, devenu la loi du 15 juin 2002. La remarque selon laquelle il s'agit ici d'un problème structurel qui n'est nullement récent et qui, de surcroît, est accentué par «l'exode» systématique des magistrats du parquet vers le siège au cours des dernières années est toujours d'actualité. L'expérience acquise après deux ans d'activité de la commission de nomination et de désignation néerlandophone et francophone démontre également qu'il se pose un certain nombre de problèmes pour pourvoir aux postes vacants aux parquets (la différence existante entre le stage court et le stage long, dont le but était d'orienter un plus grand nombre de personnes vers le parquet, n'a eu un effet qu'à court terme).

En outre, il s'avère que la motivation de la présentation de stagiaires judiciaires n'est pas toujours aussi facile lorsque leur

kandidatuur in samenloop komt met die van meer ervaren kandidaten (dit probleem stelt zich vooral bij de stagiaires lange stage van wie de stage bovendien reeds voor een eerste of tweede – en laatste – maal voor een termijn van zes maanden is verlengd). Geconfronteerd met deze problematiek heeft de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie in zijn midden een werkgroep «reflectie op lange termijn inzake de werving, benoeming, de vorming en de loopbaan van de magistraten» opgericht. Het doel van deze werkgroep is na te denken over de noodzakelijke hervormingen van de toegang tot de magistratuur, de benoeming, de vorming en de loopbaan van de magistraten. Via constructieve voorstellen tot verbetering van de werving, de vorming en de benoeming van de magistraten, wil de werkgroep een totaalconcept met betrekking tot de loopbaan van de magistraat ontwikkelen.

In de memorie van toelichting wordt enkel de huidige toestand vastgesteld, maar blijft men stilzwijgend over de oorzaken van deze toestand, wat evenwel noodzakelijk is om na te gaan of de voorgestelde maatregelen van aard zijn het probleem dat men wenst aan te pakken ook daadwerkelijk op te lossen.

De Hoge Raad voor de Justitie blijft van oordeel dat de oorzaken van deze toestand onder meer moeten gezocht worden in:

- de onzekerheid omtrent het statuut van de parketmagistraat naar aanleiding van een aantal wetgevende initiatieven die ertoe strekken de parketmagistraat minder magistraat en méér ambtenaar te maken (vb. het College van Procureurs Generaal, de oprichting van het Federaal Parket),
- de dikwijls penibele materiële werkomstandigheden van de parketmagistraten (de penibele toestand van sommige gebouwen, onvoldoende administratieve ondersteuning, overmatige werklast, blijvende tekorten in de personeelskaders, te zware hiërarchische structuren),
- de wijze waarop in een aantal parketten leiding wordt gegeven (gebrek aan managementsinstrumenten voor de korpschefs met betrekking tot het personeel, de werkomstandigheden, de gebouwen en het budget).

De voorgestelde maatregelen zijn zeker niet geschikt om deze dieper liggende oorzaken van de malaise weg te nemen. Het amendement van de regering biedt voor de magistraat van het openbaar ministerie die de gerechtelijke stage heeft vervuld, zeker het voordeel dat hij, wanneer hij kandidaat is voor een plaats van rechter, één jaar rechtsprekende ervaring kan doen gelden die hij tijdens de stage heeft verworven.

Dit voordeel is evenwel slechts geldig voor zover het huidige onderscheid tussen de «korte» en de «lange» stage wordt afgeschaft en zou, derhalve, worden gerealiseerd zonder invoering van een minimumleeftijdvereiste van 33 jaar voor een benoeming tot rechter. *Een structureel probleem wordt niet aangepakt door punctuele maatregelen die enkel op korte termijn een kortstondig gunstig effect kunnen hebben, maar de fundamentele problematiek ongemoeid laten.*

II.3.2. De Hoge Raad voor de Justitie blijft van oordeel dat de voorgestelde maatregelen daarenboven een aantal ongewenste effecten kunnen hebben die de uiteindelijke doelstellingen teniet doen.

candidature coïncide avec celle d'autres candidats plus expérimentés (ce problème se pose surtout chez les stagiaires faisant le stage de longue durée dont le stage a même déjà été prolongé pour une première ou deuxième – et dernière – fois pour une période de six mois). Confrontée à cette problématique, la Commission de nomination et de désignation réunie du Conseil Supérieur de la Justice a créé en son sein un groupe de travail «réflexion à long terme en matière de recrutement, de nomination, de formation et de carrière des magistrats». Le but de ce groupe de travail est de réfléchir sur les réformes nécessaires de l'accès à la magistrature, de la nomination, de la formation et de la carrière professionnelle des magistrats. Au moyen de propositions constructives visant à améliorer le recrutement, la formation et la nomination des magistrats, le groupe de travail veut développer une conception générale de la carrière du magistrat.

L'exposé des motifs constate la situation actuelle, mais reste muet quant aux causes profondes de cette situation, alors qu'il est indispensable de les connaître afin de pouvoir vérifier si les mesures proposées sont susceptibles de résoudre effectivement le problème qui se pose.

Le Conseil Supérieur de la Justice reste d'avis que les causes de cette situation sont à chercher entre autres dans :

- l'incertitude qui règne à propos du statut du magistrat du parquet, en raison d'une série d'initiatives législatives qui ont tendance à en faire davantage un fonctionnaire qu'un magistrat (p.ex. le Collège des Procureurs Généraux, l'institution du Parquet fédéral) ;
- les conditions matérielles souvent pénibles dans lesquelles les magistrats des parquets sont tenus de travailler (état pénible de certains bâtiments, soutien administratif insuffisant, surcharge de travail disproportionné du fait de cadres incomplets, structures hiérarchiques trop pesantes) ;
- la manière dont certains parquets sont dirigés (manque d'outils de management pour les chefs de corps concernant le personnel, les circonstances de travail, les bâtiments et le budget).

Les mesures proposées ne semblent pas de nature à supprimer les causes profondes du malaise actuel. L'amendement du gouvernement offre certes l'avantage pour le magistrat du ministère public, issu du stage judiciaire, de pouvoir justifier lors de sa candidature à une place de juge d'une expérience de la fonction de juger, acquise pendant ledit stage.

Toutefois cet avantage n'est lié qu'à la suppression de la distinction actuelle entre le stage «court» et le stage «long» et serait, partant, atteint sans l'introduction de l'exigence d'âge de minimum 33 ans pour la fonction de juge. *Un problème structurel ne peut se résoudre par des mesures ponctuelles, seulement susceptibles d'avoir un effet positif à court terme, sans pour autant apporter de solution aux problèmes fondamentaux.*

II.3.2. Le Conseil Supérieur de la Justice estime, en outre, que les mesures proposées risquent d'entraîner une série d'effets indésirables allant à l'encontre, voire anéantissant les objectifs poursuivis par le projet de loi.

II.3.2.1. Wanneer een minimumleeftijdvereiste van 33 jaar wordt ingevoerd, zullen de jonge kandidaat-magistraten, ongeacht of zij in de magistratuur komen via de gerechtelijke stage dan wel via het getuigschrift van beroepsbekwaamheid, noodgedwongen eerst op een parket moeten benoemd worden, ook al menen zij eerder geschikt te zijn voor een functie aan de zetel.

Het gevolg van deze toestand is te voorzien, nl. op het parket zullen een aantal weinig gemotiveerde kandidaten benoemd worden, die enkel wachten op de eerste de beste kans die zich aandient om een overstap naar de zetel te maken.

II.3.2.2. Het parket organiseren als een «passage obligé» voor de jonge magistraten heeft daarenboven voor gevolg dat de functie van substituut wordt gedevaloriseerd ten aanzien van een functie aan de zetel. De indruk van een «magistratuur met twee snelheden» wordt hierdoor versterkt.

Dit is zeker niet van aard de functie van substituut aantrekkelijker te maken.

Een aantal waardevolle kandidaat-magistraten die in geen geval een omweg wensen te maken via het parket, dreigen definitief verloren te gaan voor de rekrutering in de magistratuur. Wanneer zij moeten wachten tot de leeftijdsgrens van 33 jaar, valt immers te verwachten dat zij intussen ergens anders aan hun carrière vorm hebben gegeven en niet langer geneigd zullen zijn de voordelen hiervan vooralsnog op te geven voor een overstap naar de zittende magistratuur.

Het is dan ook niet denkbeeldig dat het aantal kandidaten dat zich zal wagen aan de eenvormige stage van drie jaar, zal afnemen. Als men geen 33 jaar oud is bij het einde van die stage, kan deze enkel uitmonden in een benoeming als substituut. Wanneer men dan uiteindelijk voldoet aan de voorwaarden om te postuleren voor een vacante betrekking binnen de zittende magistratuur, komt men, ingevolge de voorgestelde wetswijzigingen, in competitie met de houders van het getuigschrift van beroepsbekwaamheid en met sommige plaatsvervangende rechters (zoals thans het geval is), maar ook met de advocaten met een beroepservaring van 20 jaar. De kans op de overstap van het parket naar de zetel wordt dan een minstens onzekere aangelegenheid.

II.3.2.3. De invoering van de leeftijdsvoorwaarde om tot rechter te worden benoemd is van aard om discriminaties te doen ontstaan. Dat is bij voorbeeld het geval bij de toepassing van artikel 207, § 3, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek. Krachtens deze bepaling, die gekoppeld is aan de leeftijdsvoorwaarde, zou een parketmagistraat die de gerechtelijke stage heeft vervuld, op de leeftijd van 35 jaar kunnen toetreden tot het hof van beroep of het arbeidshof terwijl een rechter slechts vanaf de leeftijd van 38 of 40 jaar in die rechtscolleges kan worden benoemd.

Dit voorbeeld toont aan dat het aangewezen is om de gevolgen van de voorgestelde maatregelen vooraf te toetsen aan de structuren die door het Gerechtelijk Wetboek werden opgezet.

II.3.2.1. Si l'exigence d'âge minimum de 33 ans est introduite, les jeunes candidats magistrats – indépendamment du fait qu'ils entrent dans la magistrature par le biais du stage judiciaire ou avec le certificat d'aptitude professionnelle – devront forcément commencer par obtenir une nomination au parquet, même s'ils estiment être plus aptes à une fonction du siège.

Il n'est guère difficile d'imaginer la suite. Les parquets seront composés d'un certain nombre de magistrats peu motivés, qui attendent la première occasion qui se présente pour passer au siège.

II.3.2.2. Transformer ainsi le parquet en «passage obligé» pour les jeunes magistrats aura de surcroît pour effet de dévaloriser la fonction de substituut par rapport à la fonction de juge. Cette évolution renforce l'impression d'une magistrature à deux vitesses.

Comment dans ces conditions espérer rendre la fonction de substituut plus attrayante ?

D'excellents candidats magistrats, très compétents mais qui ne souhaitent en aucun cas se voir contraints à un détour par le parquet, risquent d'être immédiatement perdus pour la magistrature. En effet, il n'est pas déraisonnable de parier que, s'ils sont contraints à attendre d'avoir atteint 33 ans accomplis, ils auront entre-temps entamé une carrière ailleurs et ne seront plus enclins à renoncer aux avantages acquis pour entrer finalement dans la magistrature assise.

Il est dès lors prévisible que le nombre de candidats qui opteront pour le stage uniforme de trois ans diminuera. Si, à l'issue de ce stage, le candidat est âgé de moins de 33 ans, la seule possibilité qui s'offre à lui est une nomination comme substituut. Lorsqu'il réunira alors enfin les conditions pour postuler un emploi vacant au sein de la magistrature assise, il se retrouvera, à la suite des modifications législatives proposées, confronté à la concurrence des titulaires du certificat d'aptitude professionnelle et à celle de certains juges suppléants (ce qui est déjà le cas aujourd'hui), mais aussi à celle des avocats ayant une expérience professionnelle de 20 ans. Les chances de passer du parquet au siège sont à tout le moins compromises.

II.3.2.3. L'instauration de la condition d'âge pour l'accès à la fonction de juge est de nature à créer des discriminations. Tel est le cas de l'application de l'article 207, § 3, 3°, du Code judiciaire. Cette disposition liée à la condition d'âge, permettrait à un magistrat du parquet, issu du stage judiciaire, d'accéder à la Cour d'appel ou du travail à l'âge de 35 ans alors que le juge ne pourrait y accéder qu'à l'âge de 38 ou 40 ans.

Cet exemple démontre qu'il serait judicieux de mesurer préalablement les effets des mesures proposées par rapports à l'ensemble des structures mises en place par le Code judiciaire .

II.4. De voorgestelde maatregelen met betrekking tot de initiële opleiding van kandidaat-magistraten

Opleiding is zowel een recht als een plicht voor de (huidige en toekomstige) magistraten.

Eenzijds is er de verplichte initiële opleiding van de gerechtelijke stagiairs (momenteel is in beginsel niet voorzien in een initiële opleiding van wie via het behalen van het attest inzake beroepsbekwaamheid toetreedt tot de magistratuur), anderzijds is er de facultatieve permanente vorming van de magistraten. Hierna wordt enkel ingegaan op de initiële opleiding.

Binnen de initiële opleiding van de gerechtelijke stagiairs wordt momenteel een onderscheid gemaakt tussen de korte stage, die 18 maanden duurt en enkel toegang geeft tot het parket, en de lange stage, die 3 jaar duurt en toegang geeft tot de zetel of het parket. Gedurende de stage wordt de gerechtelijke stagiair begeleid en geëvalueerd door één (korte stage) of twee (lange stage) stagemeeesters.

De vraag stelt zich nu of het opportuun is het huidige onderscheid tussen de korte en de lange stage te handhaven?

Het huidige onderscheid werd ingevoerd om een oplossing te bieden aan de problematiek van het steeds moeilijker kunnen invullen van de vacante plaatsen bij het parket, en staat los van de kwaliteit of de finaliteit van de gerechtelijke stage. De huidige opdeling van de gerechtelijke stage creëert een indruk van een magistratuur met twee snelheden, waarbij de zittende magistratuur als belangrijker wordt beschouwd dan de staande magistratuur. Bovendien wordt van de gerechtelijke stagiairs verwacht dat zij hun keuze (korte of lange stage) maken vóór het einde van de 11de maand van de stage. Dit impliceert dat de stagiairs die uiteindelijk kiezen voor de korte stage nooit enige praktijkgerichte ervaring in een rechtbank hebben opgedaan, zodat zij deze belangrijke keuze maken zonder effectief kennis te hebben gemaakt met een van de twee beschikbare mogelijkheden. Men kan dus bezwaarlijk stellen dat de gerechtelijke stagiairs onder het huidige systeem hun uiteindelijke keuze met volledige kennis van zaken kunnen maken.

Zoals hoger reeds vermeld, worden ook de benoemings- en aanwijzingscommissies van de Hoge Raad voor de Justitie bij de voordracht van de kandidaten nu nog geconfronteerd met problemen om de vacante plaatsen in de parketten in te vullen. Het bestaande onderscheid tussen de korte en de lange stage, heeft dus blijkbaar enkel op korte termijn effect gehad.

De Hoge Raad voor de Justitie is voorstander van het opheffen van het onderscheid tussen de korte en de lange stage, maar vraagt zich af of een wet over de hervorming van de wedden van de magistraten de meest geschikte manier is om de voorgestelde wetswijzigingen die rechtstreeks verband houdt met de werving en de benoeming van magistraten, door te voeren. De Hoge Raad voor de Justitie pleit dan ook voor een meer diepgaande hervorming. Een grondige, in gemeenschappelijk overleg tot stand gekomen structurele hervorming van de huidige initiële opleiding van de kandidaat-magistraten moet voorkomen dat de maatregelen, zoals in het verleden, slechts een tijdelijk en beperkt effect hebben

II.4. Les mesures proposées quant à la formation initiale de candidats magistrats

La formation est aussi bien un droit qu'une obligation pour les magistrats (actuels et futurs).

D'une part, il y a la formation initiale obligatoire des stagiaires judiciaires (actuellement, en principe, on n'a pas prévu de formation initiale de ceux qui entrent dans la magistrature par le biais de l'obtention du certificat d'aptitude professionnelle), d'autre part, il y a la formation permanente facultative des magistrats. Ci-après, on ne traitera que de la formation initiale.

En ce qui concerne la formation initiale des stagiaires judiciaires, à l'heure actuelle, il faut faire une distinction entre le stage de courte durée, qui dure 18 mois et ne donne accès qu'au parquet, et le stage de longue durée, qui dure 3 ans et donne accès au siège ou au parquet. Pendant le stage, le stagiaire judiciaire est accompagné et évalué par un maître de stage (stage court) ou deux maîtres de stage (stage long).

Maintenant, se pose la question de savoir s'il est opportun de maintenir l'actuelle distinction entre le stage court et le stage long.

La distinction actuelle a été introduite pour remédier au fait qu'il est de plus en plus difficile de pourvoir aux postes vacants au parquet, elle est indépendante de la qualité ou de la finalité du stage judiciaire. La division actuelle du stage judiciaire crée une impression d'une magistrature à deux vitesses, la magistrature assise étant considérée comme plus importante que la magistrature debout. En outre, on attend de la part des stagiaires judiciaires qu'ils fassent leur choix (stage court ou long) avant la fin du 11ème mois du stage. Ceci implique que les stagiaires qui optent finalement pour le stage court n'ont jamais acquis quelque expérience pratique que ce soit au tribunal, de telle manière qu'ils font ce choix important sans avoir fait la connaissance d'une des deux possibilités disponibles. On peut donc difficilement dire que, sous le régime actuel, les stagiaires judiciaires puissent faire leur choix final en toute connaissance de cause.

Comme on l'a déjà signalé ci-dessus, lors de la présentation des candidats, les commissions de nomination et de désignation du Conseil Supérieur de la Justice rencontrent encore et toujours des problèmes pour pourvoir aux postes vacants aux parquets. La distinction existante entre le stage court et le stage long, n'a donc eu un effet qu'à court terme.

Le Conseil Supérieur de la Justice est favorable à la suppression de la distinction entre le stage court et le stage long, mais se demande si une loi sur la réforme des traitements des magistrats est la façon la plus appropriée de réaliser les modifications législatives proposées, qui sont en rapport direct avec le recrutement et la nomination de magistrats. Le Conseil Supérieur de la Justice plaide dès lors pour une réforme plus approfondie. Une réforme structurelle et approfondie, réalisée d'un commun accord, de la formation initiale actuelle des candidats magistrats doit éviter que les mesures n'aient qu'un effet temporaire et limité, comme c'était le cas par le passé.

Een structurele en grondige hervorming houdt in dat alle aspecten vanaf het ogenblik van de selectie van de kandidaat-magistraten tot het ogenblik van hun definitieve benoeming als magistraat dienen te worden onderzocht en kritisch herbekeken. Zo dient te worden nagegaan of de huidige selectiewijze de keuze van de beste kandidaten waarborgt, en of het niet aangewezen is, naast de vereiste juridische basiskwaliteiten, meer aandacht te besteden aan de intellectuele capaciteiten (b.v.: analytisch vermogen, juridisch inzicht) en aan de persoonlijkheidskenmerken van de kandidaten (b.v.: besluitvaardigheid, stressbestendigheid, communicatieve vaardigheden, beoordelingsvermogen). Een kwalitatief hoogstaand magistratenkorps vereist de selectie van de meest bekwame en meest geschikte kandidaten, evenals een kwalitatief hoogstaande vorming.

De oprichting van een opleidingsinstituut voor de magistraten, zoals dit reeds het geval is in verscheidene EU-landen, kan hierbij een belangrijke stap voorwaarts zijn. Reeds in het zogenaamde «octopusakkoord» van 28 mei 1998, dat de hervorming van de gerechtelijke instellingen formaliseerde, werd voorzien in de oprichting van een «magistratenschool».

Afdeling III

De verschillende voorstellen geformuleerd in het wetsontwerp.

III.1. de lineaire verhoging met 4% van de wedden, de verhoging van de wedde van de magistraten aan de basis en het wegwerken van een aantal bestaande weddespanningen tussen de verschillende categorieën van magistraten

Artikel 6 vervangt artikel 360*bis* van het Gerechtelijk Wetboek om nieuwe weddebijlagen vast te stellen die zullen worden toegekend aan de verschillende categorieën van magistraten vanaf 21 jaar anciënniteit.

Volgens artikel 8, § 2, eerste lid, 8°, van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen worden de weddebijlagen die krachtens de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek worden toegekend aan de magistraten, met uitzondering van de weddebijlagen voor het uitoefenen van hogere ambten waarin de artikelen 358 en 359 van dat Wetboek voorzien, in aanmerking genomen voor het vaststellen van de referentiewedde die als basis dient voor het berekenen van het pensioen.

Dit voordeel wordt door artikel 8, § 2, derde lid, van dezelfde wet evenwel beperkt tot de weddebijlagen die gelding hadden op 31 december 1998. Het eventueel in aanmerking nemen van nieuwe weddebijlagen of van verhogingen van de bestaande weddebijlagen moet, overeenkomstig artikel 8, § 2, vierde lid, van de voormelde wet, geregeld worden bij een in ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Terecht merk de Raad van State in zijn advies over het wetsontwerp op dat indien het de wil is van de wetgever om het ambt van de magistraten te revaloriseren, deze nieuwe weddebijlagen in aanmerking moetengenenomen worden voor het berekenen van de pensioenen. De memorie van toelichting blijft, ook na het advies van de Raad van State, stilzwijgend hierover.

Une réforme structurelle et approfondie implique qu'on examine et réévalue d'une manière critique tous les aspects à partir du moment de la sélection des candidats magistrats jusqu'au moment de leur nomination définitive comme magistrat. Ainsi, il faut vérifier si la procédure de sélection actuelle offre la garantie que les meilleurs candidats seront sélectionnés, et s'il n'est pas indiqué que, outre les qualités juridiques de base requises, on prête une plus grande attention aux capacités intellectuelles (par exemple, capacité d'analyse, esprit juridique) et aux caractéristiques de la personnalité des candidats (par exemple, esprit de décision, résistance au stress, bonne aptitude à communiquer, esprit de discernement). Une magistrature de qualité requiert une sélection des candidats les plus capables et les plus aptes, ainsi qu'une formation de haute qualité.

La création d'un institut de formation pour les magistrats, tel que c'est déjà le cas dans différents pays de l'UE, peut constituer un important pas en avant à cet égard. Déjà dans l'accord dit «octopus» du 28 mai 1998, formalisant la réforme des institutions judiciaires, on avait prévu la création d'une «école de la magistrature».

Section III

Les différentes propositions formulées dans le projet de loi.

III.1. L'augmentation linéaire de 4% des traitements, l'augmentation du traitement des magistrats de base, l'élimination d'un certain nombre de tensions entre les traitements qui existent entre les différentes catégories de magistrats

L'article 6 remplace l'article 360*bis* du Code judiciaire pour fixer de nouveaux suppléments de traitement qui seront accordés aux différentes catégories de magistrats à partir de 21 années d'ancienneté.

Selon l'article 8, § 2, premier alinéa, 8°, de la loi générale du 21 juillet 1844 sur les pensions civiles et ecclésiastiques, les suppléments de traitement accordés aux magistrats en vertu des dispositions du Code judiciaire, à l'exception des suppléments de traitement pour l'exercice de fonctions supérieures prévu par les articles 358 et 359 de ce Code, sont pris en considération pour l'établissement du traitement de référence qui sert de base pour le calcul de la pension.

Toutefois, l'article 8, § 2, troisième alinéa de cette même loi limite cet avantage aux suppléments de traitement tels qu'ils s'appliquaient au 31 décembre 1998. L'éventuelle prise en considération de nouveaux suppléments de traitement ou d'augmentations des suppléments de traitement existants doit, conformément à l'article 8, § 2, quatrième alinéa de ladite loi, être réglée par arrêté royal délibéré en conseil des ministres.

C'est à juste titre que, dans son avis sur le projet de loi, le Conseil d'État fait observer que, si la volonté du législateur est de revaloriser la fonction des magistrats, il convient que ces nouveaux suppléments de traitement soient pris en considération pour le calcul des pensions. Même après l'avis du Conseil d'État, l'exposé des motifs reste muet à ce sujet.

De Hoge Raad voor de Justitie sluit zich dan ook aan bij het verzoek van de Raad van State, om in deze een duidelijk standpunt in te nemen.

III.2. De minimumleeftijd om tot rechter benoemd te worden wordt op 33 jaar gebracht.

III.2.1. De memorie van toelichting geeft niet aan waarom werd geopteerd voor de leeftijd van 33 jaar, terwijl de voorgestelde maatregel erop neerkomt het onderscheid te annuleren tussen de toegangssystemen tot de zittende magistratuur, met name de passage via de gerechtelijke stage of het slagen in het examen beroepsbekwaamheid.

Het blijkt evenmin of onderzocht werd op welke (gemiddelde) leeftijd een kandidaat-magistraat voor de zetel geacht kan worden over een voldoende professionele bagage of maturiteit te beschikken. Vraag is trouwens of zulks kan vastgesteld worden. Wellicht is het zo dat bepaalde kandidaten jonger dan 33 jaar wél over de nodige kennis en maturiteit beschikken, terwijl andere kandidaten ouder dan 33 jaar die kennis en maturiteit nog niet hebben verworven. Maturiteit is immers niet louter leeftijdsgebonden.

Zoals reeds vermeld in zijn advies van 28 juni 2000, komt het de Hoge Raad voor de Justitie voor dat de minimumleeftijd van 33 jaar louter is ingegeven door de noodzaak jonge kandidaat-magistraten eerst naar het openbaar ministerie af te leiden om de vacatures aldaar op te vullen.

De idee die aan de grondslag ligt van deze maatregel, nl. dat «jongeren die per definitie over een geringere professionele bagage en maturiteit beschikken, dus voortaan hun loopbaan in de magistratuur (zullen) aanvatten bij het openbaar ministerie» (memorie van toelichting blz. 6), bevestigt de indruk dat een functie bij het openbaar ministerie minderwaardig is vergeleken met een functie aan de zetel, wat reeds hiervoor in afdeling II, sub.3.2.2. werd uiteengezet.

Ondanks het feit dat een parketmagistraat dikwijls genoodzaakt is belangrijke beslissingen te nemen in soms zeer moeilijke omstandigheden (nachtdienst, hoogdringendheid...), gaat men er blijkbaar van uit dat hij het kan stellen met minder kennis en minder maturiteit.

De memorie van toelichting geeft evenmin aan welke de gemiddelde leeftijd is van de kandidaten die thans aan de zetel worden benoemd, hoewel deze cijfers beschikbaar moeten zijn bij de diensten van de Minister van Justitie. De bedoelde cijfers werd door de Hoge Raad voor de Justitie opgevraagd bij de bevoegde dienst van het Ministerie van Justitie, en werden als bijlage bij voormeld advies gevoegd.

Volgens de memorie van toelichting is het de bedoeling er voor te zorgen dat de magistraten aan de zetel over een voldoende professionele bagage en een voldoende maturiteit zouden beschikken.

Welnu aan deze bekommernis kan volledig tegemoet gekomen worden door alle magistraten die benoemd worden aan de zetel, langs welke toegangsweg ook, een opleiding te geven binnen het rechtscollege waar zij benoemd worden. Een betere

Aussi, le Conseil Supérieur de la Justice se rallie-t-il à la demande du Conseil d'État d'adopter une position claire.

III.2. L'âge minimum pour être nommé juge est porté à 33 ans.

III.2.1. L'exposé des motifs ne dit pas pourquoi on a opté pour l'âge de 33 ans, alors que la mesure proposée revient à annihiler les systèmes différenciés d'accès à la magistrature assise, à savoir le passage par le stage judiciaire ou la réussite de l'examen d'aptitude.

La question de savoir si cet âge peut être considéré comme celui auquel un candidat magistrat au siège est censé disposer d'un bagage professionnel suffisant ou d'une maturité suffisante, semble ne pas avoir été examinée. Mais la question est de savoir si on peut le déterminer. Certains candidats de moins de 33 ans disposent bien de la connaissance et de la maturité nécessaires, tandis que d'autres candidats de plus de 33 ans n'ont pas encore acquis cette connaissance et maturité. La maturité n'est pas seulement liée à l'âge.

Comme on l'a déjà dit dans l'avis du 28 juin 2000, le Conseil Supérieur de la Justice a donc l'impression que l'âge minimum de 33 ans est uniquement inspiré par la nécessité de diriger les jeunes candidats magistrats d'abord vers le ministère public pour y combler les postes vacants.

L'idée qui se trouve à la base de cette mesure, à savoir que «les jeunes qui, par définition, disposent d'un bagage professionnel moins important et ont moins de maturité débiteront dorénavant leur carrière dans la magistrature au ministère public» (exposé des motifs, page 6), confirme l'impression qu'une fonction au ministère public a moins de valeur par comparaison à une fonction au siège, ce qui a déjà été exposé ci-dessus sous la section II, sous 3.2.2.

Malgré le fait qu'un magistrat du parquet est souvent amené à prendre des décisions importantes dans des circonstances parfois très difficiles (service de nuit, urgence, ...), on estime apparemment qu'il n'est pas nécessaire qu'il dispose du même niveau de connaissance et de maturité.

L'exposé des motifs ne dit pas non plus quel est l'âge moyen des candidats qui sont actuellement nommés au siège, bien que ces chiffres doivent être disponibles aux services du Ministère de la Justice. Ces chiffres ont été demandés par le Conseil Supérieur de la Justice au service compétent du Ministère de la Justice, et sont joints en annexe au présent avis.

Aux termes de l'exposé des motifs, la mesure qui consiste à introduire un âge minimum pour devenir juge, est inspirée par le souci de veiller à ce que les magistrats du siège disposent d'un bagage professionnel suffisant et de la maturité requise.

Il est parfaitement possible de rencontrer cette préoccupation en prévoyant, pour tous les magistrats nommés au siège, quelle que soit la voie par laquelle ils sont entrés dans la magistrature, une formation au sein même de la juridiction où ils sont

en meer praktijkgerichte opleiding is niet mogelijk. Hiervoor is een aanpassing van de huidige initiële opleiding van magistraten noodzakelijk (zie verder)

Daarenboven wijst de praktijk uit dat een aantal jong benoemde rechters (ongeacht hun leeftijd) grote nood heeft aan verdere vorming binnen hun rechtscollege en dat eventuele functioneringsmoeilijkheden te wijten zijn aan het feit dat zij al te snel aan hun lot worden overgelaten en geen steun ondervinden. Dit wordt in de memorie van toelichting bevestigd, waar deze stelt dat «de alleenzettelend rechter eerder de norm geworden» is.

De initiële opleiding van magistraten (zetel en parket) moet dus worden herdacht. Dergelijke regeling maakt uiteraard het invoeren van een leeftijdsgrens overbodig en het beoogde resultaat wordt bereikt.

De oprichting van een opleidingsinstituut voor de magistraten kan hierbij een belangrijke en sturende rol spelen.

III.2.2. Indien het de bedoeling is er voor te zorgen dat de magistraten over een voldoende professionele bagage en een voldoende maturiteit zouden beschikken, kan het verhogen van de ervaringsvereiste voor de kandidaten voor het toelatingsexamen tot de gerechtelijk stage tot 3 jaar worden overwogen. Ervaring primeert immers op leeftijd. Indien de wetgever toch een onderscheid wil maken tussen de magistraten aan de zetel en de parketmagistraten, zou hij beroepservaring dienen te laten primeren op leeftijd.

III.2.3. Momenteel kan de duur van de gerechtelijke stage met één of twee periodes van zes maanden worden verlengd, wanneer de benoeming van de stagiair bij het einde van respectievelijk de 18de of de 36ste maand niet kan plaatshebben bij gebrek aan een openstaande plaats. Dit brengt de stagiair ertoe te postuleren voor elke openstaande plaats om zijn stage aldus te kunnen verlengen.

De Hoge Raad is daarom voorstander van het toekennen van een bijzonder statuut aan de gerechtelijke stagiairs voor de periode tussen het einde van hun stage en hun benoeming tot magistraat. Om een geschikte overgang naar de functie van magistraat te verzekeren, dient dit statuut aantrekkelijker te zijn dan het statuut van parketjurist of referendaris.

III.2.4. Artikel 8 van het wetsontwerp bepaalt dat de leeftijdsvereiste om tot rechter te kunnen worden benoemd slechts van toepassing is op de vacatures die na de inwerkingtreding van deze bepaling worden bekendgemaakt. De besproken teksten leggen de datum van inwerkingtreding echter vast (met retroactieve werking) op 1 oktober 2002. Alle vacatures die na 1 oktober 2002 in het *Belgisch Staatsblad* worden bekendgemaakt zullen bijgevolg aan deze nieuwe leeftijdsvereiste onderworpen zijn.

Met deze retroactieve werking vanaf 1 oktober 2002 rijst een probleem van rechtszekerheid: het is immers niet uitgesloten dat kandidaten op het ogenblik van hun benoeming niet voldoen aan de nieuwe leeftijdsvereiste die niet bestond op het ogenblik dat de functie werd vacant verklaard.

nommés. Ainsi, une formation meilleure et axée sur la pratique n'est pas possible. A cet effet, une adaptation de la formation initiale actuelle des magistrats est nécessaire (voir infra).

L'expérience démontre qu'il arrive que de jeunes juges (quel que soit leur âge) éprouvent le besoin de suivre une formation plus orientée sur la pratique au sein de leur propre juridiction. Elle montre aussi que d'éventuelles difficultés de fonctionnement, sont principalement dus au fait qu'ils ont été trop vite abandonnés à leur sort et ne savent pas à qui s'adresser. Ceci est confirmé par cette considération de l'exposé des motifs : «le juge unique constitue le plus souvent la norme».

La formation initiale des magistrats (siège et parquet) doit donc être repensée. Un tel régime rend évidemment l'introduction d'une limite d'âge superflue et le but visé est atteint.

Ici, la création d'un institut de formation pour les magistrats peut jouer un rôle important et dirigeant.

III.2.2. Si le but est de faire en sorte que les magistrats disposent d'un bagage professionnel suffisant et d'une maturité suffisante, on peut envisager d'augmenter l'exigence d'expérience pour les candidats à l'examen d'admission au stage judiciaire à trois ans. Le critère de l'expérience doit être préféré à celui de l'âge. Si le législateur veut tout de même faire une distinction entre les magistrats du siège et les magistrats de parquet, il devrait faire prévaloir non pas l'âge mais l'expérience.

III.2.3. Actuellement, le stage judiciaire peut être prolongé d'une ou de deux périodes de six mois si le stagiaire ne peut être nommé magistrat faute de place vacante, à l'issue de son stage de 18 ou de 36 mois. Cela amène le stagiaire à postuler à toutes les places vacantes pour pouvoir prolonger son stage.

C'est pourquoi le Conseil supérieur est favorable à l'octroi d'un statut spécifique pour les stagiaires judiciaires couvrant la période entre la fin de leur stage et leur nomination à une fonction de magistrat. Ce statut devrait être plus attrayant que celui de juriste de parquet ou de référendaire pour assurer un passage approprié vers la fonction de magistrat.

III.2.4. L'article 8 du projet de loi prévoit que la condition d'âge pour être nommé juge n'est applicable que pour les places vacantes publiées après l'entrée en vigueur de cette disposition. Or, les textes en discussion fixent (avec effet rétroactif) l'entrée en vigueur au 1er octobre 2002. Donc, toutes les vacances de postes publiées au *Moniteur belge* après le 1er octobre 2002 seront soumises à la nouvelle condition d'âge.

Cette rétroactivité au 1er octobre 2002 pose des problèmes quant à la sécurité juridique : en effet, au moment d'être nommés, des candidats pourraient ne pas remplir la nouvelle condition d'âge qui n'existait pas au moment où le poste a été déclaré vacant.

De Hoge Raad steunt tevens het voorstel van de Regering (amendement nr.1) dat verduidelijkt dat de nieuwe regeling niet van toepassing is op de gerechtelijke stagiairs die hun stage reeds hebben aangevat op het ogenblik dat de wet in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

III.3. Eenvormige stage voor alle gerechtelijke stagiairs: opheffen van het onderscheid tussen de korte gerechtelijke stage en de lange gerechtelijke stage

III.3.1. De Hoge Raad is voorstander van de opheffing van het onderscheid tussen de «korte» stage en de «lange» stage. De Raad stelt evenwel de vraag of een dergelijke fundamentele hervorming moet opgenomen worden in een wet inzake de wedden van de magistraten, en of het niet aangewezen is deze vraag over het statuut van de magistraten voor te leggen aan de Adviesraad van de Magistratuur.

De Hoge Raad is tevens voorstander van een identieke initiële opleiding voor alle kandidaat-magistraten (zowel voor de kandidaten voor de zetel als voor de kandidaten voor het parket), al zou het laatste gedeelte van de opleiding moeten toegespitst worden op de eigenheid van elke functie. Dankzij dit voorstel kunnen de kandidaten met kennis van zaken en op doordachte wijze kiezen voor de zetel of voor het parket. Het zou de magistraten van het openbaar ministerie die de uniforme stage hebben vervuld in staat stellen, wanneer zij kandidaat zijn voor een plaats van rechter, een rechtsprekende ervaring te doen gelden, die zij tijdens voormelde stage hebben verworven (zie supra - blz. 5, punt II.3.1. in fine).

De Hoge Raad pleit voor :

1° een meer algemene en grondigere hervorming van de initiële vorming van de kandidaat-magistraten, die algemeen en multidisciplinair moet zijn;

2° het oprichten van een instituut voor magistratenopleiding (in navolging van verscheidene landen van de Europese Unie).

III.3.2. De Hoge Raad wijst erop dat de oprichting van een instituut voor magistratenopleiding reeds werd voorgesteld in de «Octopusakkoorden». Eén interuniversitair centrum per gemeenschap, met een functionele band met de Hoge Raad, werd toen overwogen.

De vraag naar de bevoegdheidsverdeling inzake de vorming van de magistraten dient echter gesteld te worden.

Artikel 151, § 3, 3° en 4° van de Grondwet kent aan de Hoge Raad de bevoegdheden toe inzake de toegang tot de functie van magistraat en inzake de vorming van de magistraten.

De federale wetgever blijft in ieder geval bevoegd, ongeacht of het toegangsexamen voor de magistratuur beschouwd wordt als een vestigingsvoorwaarde (zoals bepaald in artikel 6, §1, VI, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, *B.S.*, 15 augustus 1980) of als voorwaarde van toegang tot een federale overheidsfunctie (zie onder meer Arbitragehof arrest nr. 2/97 van 16 januari 1997, punt B.9.1).

Par ailleurs, le Conseil supérieur soutient la proposition du Gouvernement (amendement n° 1) qui précise que les nouvelles dispositions ne sont pas applicables aux stagiaires judiciaires qui ont entamé leur stage avant la publication de la loi au Moniteur belge.

III.3. Stage uniforme pour tous les stagiaires judiciaires : suppression de la distinction entre le stage judiciaire court et le stage judiciaire long

III.3.1. Le Conseil supérieur est favorable à la suppression de la distinction actuelle entre le stage «court» et le stage «long». Il se demande cependant si une telle réforme fondamentale a bien sa place dans une loi concernant les traitements des magistrats, et s'il n'est pas opportun de soumettre cette question qui concerne le statut des magistrats au Conseil Consultatif de la Magistrature.

Par ailleurs, le Conseil supérieur recommande que la formation initiale des candidats magistrats soient identique tant pour les candidats au siège que pour les candidats au parquet, même s'il faut envisager que la dernière partie de la formation soit axée sur les spécificités de ces différentes fonctions. Cette proposition permettrait aux candidats magistrats d'opter pour le siège ou le parquet en connaissance de cause et de manière réfléchie. Elle permettrait aux magistrats du ministère public ayant effectué le stage unique de pouvoir justifier lors de leur candidature à une place de juge d'une expérience de la fonction de juger, acquise pendant ledit stage (voir ci-avant page 5 point II.3.1. in fine).

Le Conseil supérieur plaide :

1° pour une réforme plus globale et plus profonde de la formation initiale des candidats magistrats qui doit être générale et pluridisciplinaire et

2° pour la création d'un institut de formation des magistrats (à l'instar de plusieurs pays de l'Union européenne).

III.3.2. Le Conseil supérieur rappelle que la création d'un institut de formation des magistrats avait déjà été envisagé dans les accords «Octopus». Cet accord envisageait un centre interuniversitaire par communauté, avec un lien fonctionnel avec le Conseil supérieur.

La question de la répartition des compétences en matière de formation des magistrats doit cependant être posée.

L'article 151, § 3, 3° et 4°, de la Constitution confie au Conseil supérieur de la Justice les compétences en matière d'accès à la fonction de magistrat et en matière de formation des magistrats.

Que l'on considère les examens d'accès à la magistrature comme une condition d'établissement (article 6, §1er, VI, 6° de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, *Mon.* 15 août 1980) ou comme condition d'accès à des fonctions publiques fédérales, c'est le législateur fédéral qui est resté compétent (voir notamment l'arrêt de la Cour d'arbitrage n° 2/97 du 16 janvier 1997, point B.9.1.).

De onderwijsmateries behoren tot de bevoegdheden van de Gemeenschappen, zo ook het universitair onderwijs. Het creëren van een academische graad als voorbereiding op de toegangsexamens voor de magistratuur, is denkbaar. Het behalen van deze graad kan echter niet als voorwaarde gelden om aan de examens te kunnen deelnemen, tenzij de federale wetgever dit bepaalt.

Mutatis mutandis geldt dezelfde redenering voor de gerechtelijke stage, tevens een mogelijke toegang tot de magistratuur.

De rol van de gemeenschappen en de universiteiten met betrekking tot de stage en vorming, zou erin kunnen bestaan lesmodules aan te bieden in het kader van een post-academische opleiding. De Hoge Raad zou deze modules kunnen opnemen in het stage- of vormingsprogramma.

Tenslotte kan men stellen dat het oprichten per gemeenschap van een 'magistratenschool' op wettelijke bezwaren stuit: de bevoegdheden inzake de toegang tot justitie, de stage en de voortgezette opleiding zijn federale materies, die door de Grondwet in hoofdzaak werden toegekend aan de Hoge Raad voor de Justitie.

De Hoge Raad pleit daarom voor de oprichting, onder zijn leiding, van een federaal instituut voor magistratenopleiding.

De voorbereidende besprekingen rond dit project startten enkele maanden geleden in de schoot van een werkgroep, samengesteld uit de vertegenwoordigers van de minister van Justitie, van de gemeenschapsministers bevoegd voor het hoger onderwijs en de universiteiten. De Hoge Raad streeft naar een protocolakkoord met alle betrokken partijen, waarin de verschillende stappen worden verduidelijkt om tot de oprichting van dit instituut te komen (onder meer de overheveling van de bevoegdheden inzake vorming van de magistraten van de Federale Overheidsdienst Justitie naar de Hoge Raad voor de Justitie). De minister van Justitie heeft vooralsnog dit voorstel niet onderschreven.

De samenwerking met de CREF en de VLIR (vertegenwoordigers van de Franstalige en Nederlandstalige universiteiten) is bijzonder constructief en beide coördinatieorganen steunen het project. Er is reeds verworven dat de universiteiten het inhoudelijke aspect van de vorming van de magistraten gedeeltelijk voor hun rekening zullen nemen.

III.3.3. De invoering, op korte termijn, van een eenvormige stage van drie jaar zal wellicht problemen veroorzaken in de parketten. In de periode tussen het einde van de korte stage (anderhalf jaar) -voor de laatste reserve gerechtelijke stagiairs- en het einde van de lange stage (drie jaar), zullen de parketten geen kandidaten (stagiairs) meer kunnen benoemen op het parket.

III.3.4. Het amendement nr. 5 van de regering is geïnspireerd op de huidige lange stage en voorziet in een strikte indeling van het verloop van de gerechtelijke stage. Er wordt voorgesteld de eenvormige gerechtelijke stage op te delen in een jaar stage bij het parket en een jaar stage bij de zetel, aangevuld met 2 periodes van 6 maanden buitenstage.

Les Communautés sont compétentes en matière d'enseignement et notamment, d'enseignement universitaire. On pourrait imaginer la création d'un grade académique visant à préparer les examens d'accès à la magistrature. Cependant, la possession de ce grade ne pourrait jamais constituer une condition obligatoire de participation aux examens sauf si le législateur fédéral en disposait ainsi.

Mutatis mutandis, le même raisonnement est applicable au stage judiciaire, puisque celui-ci constitue une voie d'accès à la magistrature.

Le rôle des communautés et donc des universités en matière de stage et de formation pourrait consister en modules de cours dans le cadre de formations postacadémiques que le Conseil supérieur pourrait intégrer dans le programme de stage ou de formation.

Pour conclure, on peut affirmer que la création d'école de la magistrature par communauté rencontre un certain nombre d'objections de nature légale : les compétences en matière d'accès à la justice, de stage et de formation permanente sont fédérales et ont été attribuées par la Constitution principalement au Conseil supérieur de la Justice.

C'est dans ce contexte que le Conseil supérieur plaide pour la création sous la direction du Conseil supérieur, d'un institut fédéral de formation des magistrats.

Les discussions préliminaires à ce projet ont débuté voici plusieurs mois au sein d'un groupe de travail mixte composé de représentants du Ministre de la Justice, des Ministres communautaires chargés de l'enseignement supérieur et des universités. L'objectif du Conseil supérieur est d'aboutir à l'approbation par toutes les parties intéressées d'un protocole d'accord précisant les différentes étapes permettant d'aboutir à la création de cet institut (et notamment le transfert des compétences restantes en matière de formation de magistrats du Service public fédéral Justice au Conseil supérieur de la Justice). Le Ministre de la Justice ne s'inscrit pas encore dans ce schéma.

La collaboration avec le CREF et le VLIR (représentant les universités francophones et flamandes) est particulièrement constructive et ces deux structures de coordination ont manifesté leur soutien au projet. Il est acquis que les universités assumeront une part dans le contenu de la formation des magistrats.

III.3.3. L'introduction rapide d'un stage unique d'une durée de trois ans engendrera probablement certaines difficultés au sein des parquets. En effet, dans la période comprise entre la fin du stage court (d'un an et demi) pour la dernière réserve de stagiaires judiciaires et la fin du stage long (de trois ans), les parquets ne pourront plus faire appel à des candidats stagiaires pour être nommés magistrats au parquet.

III.3.4. L'amendement n° 5 du gouvernement s'inspire du stage long actuel et prévoit une organisation rigoureuse du stage judiciaire. Il est proposé de prévoir un stage judiciaire uniforme comptant une année de stage au parquet et une année de stage au siège, sans compter les deux stages externes de 6 mois.

De voorgestelde opdeling van de gerechtelijke stage in tijdsperiodes is echter arbitrair, weinig flexibel en roept de nodige vragen op.

De voorgestelde indeling heeft bijvoorbeeld als gevolg dat een gerechtelijk stagiair die na het doorlopen van zijn opleiding opteert voor een loopbaan binnen de staande magistratuur, zijn stage bij het parket op dat ogenblik reeds twee jaar achter de rug heeft.

Ook het ogenblik waarop de buitenstages in het verloop van de gerechtelijke stages worden ingelast roept de nodige vragen op. Het lijkt beter de eerste buitenstage reeds te voorzien tijdens het eerste jaar van de stage, en de tweede buitenstage niet tijdens de laatste zes maanden van de stage te voorzien. Een eerste buitenstage tijdens het eerste jaar van de opleiding laat de stagiairs toe snel kennis te maken met de dagdagelijkse praktijk «op het veld», de nodige ervaringen op te doen en de nodige contacten te organiseren met de andere actoren binnen de gerechtelijke wereld. De laatste periode van hun stage brengen de gerechtelijk stagiairs dan weer beter door op het parket of de zetel (afhankelijk van de uiteindelijke oriëntatie die zij aan hun loopbaan wensen te geven). De tweede buitenstage wordt dan ook bij voorkeur niet aan het einde van de stage in het stageverloop ingelast.

De Hoge Raad voor de Justitie pleit voor een grondige herschikking van de voorgestelde indeling van de gerechtelijke stage.

Bovendien wordt de indeling van het verloop van de gerechtelijke stage momenteel bij wet geregeld. Om in de toekomst sneller te kunnen inspelen op eventuele gewijzigde omstandigheden en noodwendigheden, lijkt het aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit.

III.3.5. De Hoge Raad voor de Justitie meent dat een continue begeleiding van de gerechtelijke stagiairs noodzakelijk is. De voorgestelde wijziging om de stagemeeesters voortaan om de drie maanden een verslag over het verloop van de stage te laten opstellen, moet inderdaad toelaten de evolutie van de gerechtelijke stagiair beter te volgen. Dit moet toelaten om snel en tactvol in te grijpen wanneer een gerechtelijke stagiair om een of andere reden niet zou «voldoen». De taak van de stagemeeesters wordt er in beginsel echter niet eenvoudiger op en verdient de nodige waardering. Men kan dan ook de vraag stellen of het huidige systeem, waarbij de opvolging en de beoordeling van de stage van de gerechtelijk stagiairs gebeurt door een stagemeeester, niet dient te worden vervangen door een systeem van opvolging van de stage door een stagecomité. Hierdoor wordt het nemen van moeilijke beslissingen eenvoudiger (b.v. het beëindigen van de stage wanneer een kandidaat niet voldoet).

² Parl. St., Senaat, 1-994/2-97/98.

Parl. St., Kamer, 1568/2 – 97/98.

³ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Brussel, Bruylant, 1999, 194.

⁴ Arbitragehof, nr. 2/97, 16 januari 1997, overweging B.9.1.

⁵ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Brussel, Bruylant, 195.

⁶ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Brussel, Bruylant, 195.

Toutefois, cette proposition de diviser l'organisation du stage judiciaire en périodes est arbitraire, peu flexible et nécessite que l'on se pose certaines questions.

La répartition proposée a, par exemple, pour effet qu'un stagiaire judiciaire qui opterait, au terme de sa formation, pour une carrière au sein de la magistrature debout, aurait déjà effectué son stage au parquet deux années auparavant.

Il y a également lieu de bien réfléchir à la période du stage judiciaire où l'on insérerait le stage externe. Il semble préférable de prévoir le premier stage externe au cours de la première année du stage et d'éviter de prévoir le second stage externe au cours des six derniers mois de stage. Un premier stage externe la première année de la formation permettrait aux stagiaires de se familiariser rapidement avec la pratique quotidienne «sur le terrain», d'acquérir l'expérience nécessaire et de s'organiser des contacts avec les autres acteurs du monde judiciaire. Il serait dès lors préférable que les stagiaires judiciaires passent la dernière période de leur stage au parquet ou au siège (selon l'orientation qu'ils souhaitent donner à leur carrière). Il serait également préférable de ne pas insérer le second stage externe à la fin du stage.

Le Conseil supérieur de la Justice se prononce en faveur d'un remaniement complet de la répartition proposée pour le stage judiciaire.

En outre, la répartition du stage judiciaire est actuellement fixée par la loi. Afin de pouvoir, à l'avenir, réagir plus promptement à d'éventuelles modifications des circonstances et des nécessités, il serait indiqué que les modalités d'accomplissement du stage judiciaire soient fixées par arrêté royal sur avis du Conseil supérieur.

III.3.5. Le Conseil Supérieur de la Justice estime qu'un accompagnement continu des stagiaires judiciaires est nécessaire. La modification proposée de faire établir un rapport sur le déroulement du stage par les maîtres de stage, dorénavant tous les trois mois, doit en effet permettre de mieux suivre l'évolution du stagiaire judiciaire. Ceci doit permettre d'intervenir vite et délicatement si, pour une raison ou une autre, le stagiaire judiciaire ne devait pas donner satisfaction. Toutefois, la tâche des maîtres de stage ne sera pas simplifiée et devrait être revalorisée. Aussi peut-on se demander si le système actuel, dans lequel le suivi et l'évaluation du stage des stagiaires judiciaires sont faits par un maître de stage, ne doit pas être remplacé par un système de suivi du stage par un comité de stage. Ainsi, il sera plus facile de prendre des décisions difficiles (par exemple, mettre fin au stage lorsqu'un candidat ne satisfait pas).

² Doc. parl., Sénat, 1-994/2-97/98.

Doc. parl., Chambre, 1568/2 – 97/98.

³ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Bruxelles, Bruylant, 1999, 194.

⁴ Cour d'Arbitrage, n° 2/97, 16 janvier 1997, considérant B.9.1.

⁵ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Bruxelles, Bruylant, 195.

⁶ M.F. RIGAUX, in *Le Conseil supérieur de la Justice*, Bruxelles, Bruylant, 195.

Ook de invoering van een financieel aantrekkelijker statuut voor de gerechtelijke stagiairs zou aanleiding moeten geven tot een toename van het aantal goed gekwalificeerde kandidaat-magistraten die reeds over meerdere jaren beroepservaring beschikken.

In de memorie van toelichting wordt terecht opgemerkt dat de standaardisering van de stageverslagen tot gevolg zal hebben dat de appreciatie van de inhoud van de verslagen vlotter kan gebeuren, en dat de stagemeeester zich verplicht zal dienen uit te spreken over een aantal elementen die belangrijk zijn voor het inschatten van de kwaliteiten van een gerechtelijke stagiair.

Ook de oprichting van een opleidingsinstituut voor de magistraten (zie hoger) kan bijdragen tot een meer uniforme en gecoördineerde evaluatie van de kandidaat-magistraten en van het verloop van de gerechtelijke stage. Bovendien wordt hierdoor een bijkomende garantie geboden voor de gelijkvormigheid van de gerechtelijke stage voor alle kandidaat-magistraten.

Tot slot dient nog te worden opgemerkt dat de Nederlandse tekst van de in amendement nr. 5 voorgestelde nieuwe § 3, tweede lid van artikel 259octies van het Gerechtelijk Wetboek niet volledig overeenstemt met de Franse tekst («of» ... «en»).

III.3.6. De Hoge Raad voor de Justitie meent dat de buitenstage doeltreffend en praktijkgericht georganiseerd moet worden. De buitenstage beoogt de gerechtelijke stagiair toe te laten werkzaamheden van een buitendienst te volgen die in het kader van de latere beroepsbezigheden nuttig kunnen zijn. Aangezien betrokkene in deze diensten geen effectieve taken of bevoegdheden mag opnemen, is het aangewezen dat hij minstens drie diensten kan bezoeken, waarbij een duur van minimum één en maximum drie maanden per dienst in acht dient te worden genomen. De duur van het bezoek mag inderdaad niet te kort zijn, zodat de gerechtelijke stagiair een diepgaand inzicht kan verwerven in de werking van de betreffende buitendienst.

De Hoge Raad voor de Justitie is er voorstander van dat de plaatsen waar de buitenstage kan worden doorlopen niet limitatief in de wet zouden worden opgesomd. Dit moet toelaten dat de buitenstage ook kan worden doorlopen bij bijvoorbeeld een vrederecht, een politierechtbank, het Centraal Orgaan voor de Inbeslagname en de Verbeurdverklaring, het Arbitragehof, enz. De uiteindelijke keuze van de gerechtelijke stagiairs dient te worden bepaald in overleg met de stagemeeester.

Afdeling II

Besluit

De Hoge Raad voor de Justitie adviseert gunstig over de herwaardering van de wedden. Een herwaardering van de magistratuur begint echter reeds bij de toekomstige magistraten. Ook de gerechtelijke stagiairs hebben nood aan een behoorlijke sociaal en financieel statuut. Enkel op die manier kan men op langere termijn concurrentieel blijven op de arbeidsmarkt en voldoende aantrekkingskracht behouden voor de bekwame kandidaten. Het in rekening brengen van de eventuele anciënniteit bij het bepalen van de wedde van de gerechtelijk

De même, l'introduction d'un statut financier plus attrayant pour les stagiaires judiciaires devrait donner lieu à une augmentation du nombre de candidats magistrats qualifiés disposant déjà de plusieurs années d'expérience professionnelle.

Dans l'exposé des motifs, on fait observer, à juste titre, que la standardisation des rapports de stage aura comme conséquence que l'appréciation du contenu des rapports pourra se faire d'une manière plus aisée, et que le maître de stage devra obligatoirement se prononcer sur un certain nombre d'éléments qui sont importants pour l'évaluation des qualités d'un stagiaire judiciaire.

La création d'un institut de formation pour les magistrats (voir ci-dessus) pourra également contribuer à une évaluation plus uniforme et plus coordonnée des candidats magistrats et du déroulement du stage judiciaire. De plus, une garantie supplémentaire est ainsi créée pour l'uniformité du stage judiciaire pour tous les candidats magistrats.

Enfin, il faut encore faire observer que le texte néerlandais du nouveau § 3, deuxième alinéa de l'article 259octies du Code judiciaire, proposé dans l'amendement n° 5, ne correspond pas complètement au texte français («ou» ... «et»).

III.3.6. Le Conseil supérieur de la Justice est d'avis que le stage externe doit être organisé de manière efficace et doit être axé sur la pratique. Le stage externe a pour objectif de permettre au stagiaire judiciaire de suivre les activités d'un service extérieur qui peuvent s'avérer utiles dans le cadre de ses futures activités professionnelles. Comme l'intéressé ne peut exercer aucune tâche ou compétence effective dans ces services, il est indiqué qu'il puisse visiter au moins trois services, avec un délai minimal d'un mois et maximal de trois mois par service. En effet, la durée de la visite ne peut être trop courte pour que le stagiaire judiciaire ait le temps d'acquérir une vue approfondie du fonctionnement du service externe concerné.

Le Conseil supérieur de la Justice est favorable à la non-énumération dans la loi des places où le stage externe peut être effectué, afin de permettre au stage externe d'être également effectué dans une justice de paix, un tribunal de police, à l'Organe central pour la saisie et la confiscation, à la Cour d'arbitrage, etc. Le choix définitif des stagiaires judiciaires doit être arrêté en concertation avec le maître de stage.

Section II

Conclusion

Le Conseil Supérieur de la Justice donne un avis favorable sur la revalorisation des traitements. Toutefois, une revalorisation de la magistrature commence déjà par les futurs magistrats. Les stagiaires judiciaires aussi ont besoin d'un statut social et financier convenable. Ce n'est que de cette façon qu'à long terme, on pourra rester compétitif avec le marché du travail et motiver suffisamment les candidats capables. La prise en considération de l'éventuelle ancienneté dans la détermination du traitement des stagiaires judiciaires pourrait être un pre-

stagiairs zou een eerste stap in de goede richting zijn.

De Hoge Raad voor de Justitie meent dat het van essentieel belang is erop te wijzen dat de toegangsregels tot de verschillende magistratsambten onderling coherent moeten zijn

Ingevolge de twee bepalingen die een minimumleeftijd om tot rechter te worden benoemd willen invoeren, wordt de achterliggende filosofie van het door de wet van 18 juli 1991 ingevoerde toegangssysteem tot de magistratuur onrechtstreeks doch totaal omvergeworpen⁷.

De Hoge Raad voor de Justitie adviseert geen minimumleeftijd in te voeren, maar wel een aanpassing van de huidige initiële opleiding van magistraten, het inbouwen van een stelsel van voortgezette en verplichte vorming van de pas benoemde rechters in het rechtscollege, en het creëren van een specifiek en volwaardig statuut voor de stagiairs tussen het beëindigen van hun stage en hun benoeming als magistraat, ter vervanging van de mogelijkheid tot verlenging van de gerechtelijke stage.

De Hoge Raad voor de Justitie adviseert in beginsel gunstig voor het opheffen van het huidige verschil tussen de korte en de lange stage en voor een gemeenschappelijke kern in de initiële opleiding van kandidaat-magistraten voor zetel en par- ket. De Hoge Raad voor de Justitie pleit voor een herschikking van de voorgestelde indeling van de gerechtelijke stage. Om sneller te kunnen inspelen op eventuele gewijzigde omstandigheden en noodwendigheden, lijkt het aangewezen om de modaliteiten voor het vervullen van de gerechtelijke stage te regelen bij een op advies van de Hoge Raad voor de Justitie genomen koninklijk besluit. *Hij vraagt zich af of een wet over de hervorming van de wedden van de magistraten wel de meest geschikte manier is om de voorgestelde wetwijzigingen, die rechtstreeks verband houden met de werving en de benoeming van magistraten, door te voeren.*

De Hoge Raad voor de Justitie meent dat een structureel probleem niet wordt aangepakt door punctuele maatregelen die enkel op korte termijn een kortstondig gunstig effect kunnen hebben, maar de fundamentele problematiek ongemoeid laten. Hij beveelt dan ook een gestructureerde en doorgedreven reflectie aan over de toegang tot de magistratuur en de loopbaan van de magistraten. Hij adviseert eveneens een meer structurele aanpak, en een grondige aanpassing van de initiële opleiding van de kandidaat-magistraten (die zich niet enkel beperkt tot het invoeren van een eenvormige stage) en van de voortgezette opleiding van pasbenoemde rechters.

De oprichting van een opleidingsinstituut voor de magistraten kan in dit alles een belangrijke rol spelen.

⁷ Zie verklarende tekst als bijlage.

mier pas dans la bonne direction.

Le Conseil Supérieur de la Justice estime qu'il convient d'attirer particulièrement l'attention sur la cohérence qui doit exister dans les règles d'accès aux différentes fonction de magistrat.

Les deux dispositions qui visent à établir un âge minimum pour être nommé magistrat et à instaurer un stage unique, bouleversent indirectement mais totalement la philosophie du système d'accès à la magistrature issu de la loi du 18 juillet 1991⁷.

Le Conseil Supérieur de la Justice préconise de n'imposer aucune condition d'âge minimal, mais bien d'adapter la formation initiale actuelle des magistrats, d'instaurer un système de formation continuée et obligatoire des juges nouvellement nommés au sein même de leur juridiction, et de créer un statut spécifique et à part entière pour les stagiaires entre la fin de leur stage et leur nomination en qualité de magistrat, en remplacement de la possibilité de la prolongation du stage judiciaire.

Le Conseil Supérieur de la Justice donne, en principe, un avis favorable sur la suppression de la différence actuelle entre le stage court et le stage long et sur le fait que la formation initiale des candidats magistrats pour le siège et le parquet doit contenir un noyau commun. Le Conseil supérieur de la Justice se prononce en faveur d'un remaniement complet de la répartition proposée pour le stage judiciaire. Afin de pouvoir, à l'avenir, réagir plus promptement à d'éventuelles modifications des circonstances et des nécessités, il serait indiqué que les modalités d'accomplissement du stage judiciaire soient fixées par arrêté royal sur avis du Conseil supérieur. Il se demande si une loi sur la réforme des traitements des magistrats est la manière la plus appropriée de réaliser les objectifs sous-tendant les modifications législatives prônées.

Le Conseil Supérieur de la Justice estime qu'on ne peut résoudre un problème structurel par des mesures ponctuelles, seulement susceptibles d'avoir un effet positif à court terme, sans pour autant apporter de solution aux problèmes fondamentaux. Il recommande dès lors une réflexion structurée et approfondie sur l'accès à la magistrature et à la carrière du magistrat. Il recommande également d'adopter une approche plus structurelle, et une adaptation profonde de la formation initiale des candidats magistrats (qui ne se limite pas seulement à l'introduction d'un stage uniforme) et de la formation continuée de juges nouvellement nommés.

La création d'un institut de formation pour les magistrats peut jouer un rôle important dans ce contexte.

⁷ Voir texte explicatif en annexe.

BIJLAGE I

Leeftijd van de gerechtelijke stagiairs die de lange stage hebben gevolgd en benoemd werden als rechter

– benoemd in **1997**:

28 jaar: 1
29 jaar: 1
31 jaar: 2
33 jaar: 1
34 jaar: 4
43 jaar: 1

– benoemd in **1998**:

29 jaar: 1
30 jaar: 1
32 jaar: 1
33 jaar: 1
35 jaar: 1
44 jaar: 1

– benoemd in **1999**:

29 jaar: 2
30 jaar: 2
31 jaar: 3
32 jaar: 2
34 jaar: 2
41 jaar: 1
47 jaar: 1

– benoemd in **2000**:

28 jaar: 2
29 jaar: 4
30 jaar: 1
31 jaar: 5
32 jaar: 4
33 jaar: 3
34 jaar: 4

– benoemd in **2001**:

29 jaar: 2
30 jaar: 6
31 jaar: 3
32 jaar: 2
33 jaar: 2
35 jaar: 2
41 jaar: 1

– benoemd in **2002** (tot en met 27.06.2002):

29 jaar: 1
31 jaar: 3
32 jaar: 2
33 jaar: 4
34 jaar: 3
37 jaar: 1

ANNEXE I

Age des stagiaires ayant accompli le stage long et nommés juge.

– nommés en **1997**:

28 ans: 1
29 ans: 1
31 ans: 2
33 ans: 1
34 ans: 4
43 ans: 1

– nommés en **1998**:

29 ans: 1
30 ans: 1
32 ans: 1
33 ans: 1
35 ans: 1
44 ans: 1

– nommés en **1999**:

29 ans: 2
30 ans: 2
31 ans: 3
32 ans: 2
34 ans: 2
41 ans: 1
47 ans: 1

– nommés en **2000**:

28 ans: 2
29 ans: 4
30 ans: 1
31 ans: 5
32 ans: 4
33 ans: 3
34 ans: 4

– nommés en **2001**:

29 ans: 2
30 ans: 6
31 ans: 3
32 ans: 2
33 ans: 2
35 ans: 2
41 ans: 1

– nommés en **2002** (jusqu'au 27.06.2002):

29 ans: 1
31 ans: 3
32 ans: 2
33 ans: 4
34 ans: 3
37 ans: 1

BIJLAGE II

Enkele overwegingen bij het wetsontwerp voor zover de voorgestelde bepalingen betrekking hebben op de toelatingsvoorwaarden tot de magistratuur.

Het is van essentieel belang erop te wijzen dat de toegangsregels tot de verschillende magistraatsambten onderling coherent moeten zijn.

Het wetsontwerp bevat twee bepalingen die op deze toegangsregels betrekking hebben.

Wanneer men deze twee bepalingen toetst aan het coherente kader van het huidige systeem, stelt men vast dat zij de achterliggende filosofie van het door de wet van 18 juli 1991 ingevoerde toegangssysteem tot de magistratuur, onrechtstreeks doch totaal omverwerpen.

De wet van 18 juli 1991 voerde immers twee zeer specifieke toegangsmogelijkheden tot de magistratuur in, met name het vergelijkend examen tot de gerechtelijke stage en het examen inzake beroepsbekwaamheid :

Ongeacht of het een ambt bij het parket of een ambt van rechter betreft, de bestaansfilosofie van deze twee toegangsmogelijkheden bestaat hierin dat het vervullen van een stage iemand toelaat op jongere leeftijd toe te treden tot de magistratuur. Daarentegen dient de kandidaat die rechtstreeks tot het ambt van magistraat wil toetreden, behalve te zijn geslaagd in het examen inzake beroepsbekwaamheid, ook meer anciënniteit te hebben.

De wet van 1 december 1994, waarbij een aantal regels inzake anciënniteit werden gewijzigd en ook de korte stage werd ingevoerd, liet de filosofie van dit systeem ongewijzigd : in theorie kan men sneller toetreden tot het parket of tot de zetel indien men de stage doorloopt.

Indien de twee nieuwe regels uit het voornoemde wetsontwerp worden goedgekeurd, gaat het voordeel van dat systeem verloren :

– voor het parket : de kandidaten die voor de gerechtelijke stage hebben gekozen kunnen dan slechts tot magistraat worden benoemd na 5 jaar (1 jaar juridische ervaring vóór de inschrijving voor het examen + 1 jaar om de verschillende proeven af te leggen en stagiair te worden benoemd + 3 jaar stage) ; welnu, voor de kandidaten die geslaagd zijn voor het examen beroepsbekwaamheid, bepaalt artikel 194, § 2, Ger. W. dat om tot substituit-procureur des Konings te kunnen worden benoemd, eveneens een anciënniteit van 5 jaar in een juridische functie volstaat;

– voor de zetel : de kandidaten die voor de gerechtelijke stage kozen, dienen dan te wachten tot hun 33ste om te kunnen hopen op een benoeming tot deze hoedanigheid, ook al hebben zij de stage al achter de rug ; welnu, de kandidaten die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid opteerden, kunnen pas na 10 jaar balie worden benoemd, dus op de leeftijd van 33 jaar....

ANNEXE II

Considérations concernant les dispositions du projet en tant qu'elle touchent les conditions d'accès à la magistrature

Il est indispensable d'insister particulièrement sur la cohérence qui doit exister dans les règles d'accès aux différentes fonctions de magistrat.

Le projet de loi prévoit deux dispositions qui touchent à ces règles.

A examiner ces deux dispositions dans la cohérence du système actuel, on peut constater qu'elles bouleversent indirectement mais totalement la philosophie du système d'accès à la magistrature provenant de la loi du 18 juillet 1991.

En effet, la loi précitée a instauré deux accès bien spécifiques à la magistrature à savoir, le concours du stage et l'examen d'aptitude.

Qu'il s'agisse d'une fonction du parquet ou d'une fonction de juge, la philosophie de l'existence de ces deux voies d'accès est que le fait d'accomplir un stage permet de rentrer plus jeune dans la magistrature, le candidat voulant rentrer directement à une fonction de magistrat devant avoir une ancienneté plus appréciable, outre qu'il doit avoir réussi l'examen d'aptitude.

La loi du 1er décembre 1994 qui a changé certaines règles d'ancienneté et a créé le stage court n'a pas modifié la philosophie de ce système : théoriquement, on peut rentrer plus rapidement au parquet ou au siège en passant par le stage.

Si l'on admet les deux nouvelles règles proposées dans le projet précité, l'économie du système n'existe plus :

– pour le parquet, le candidat qui passe par le stage judiciaire ne pourra être nommé magistrat qu'après 5 années (1 an de fonctions juridiques avant l'inscription au concours + 1 an pour passer les différentes épreuves et être nommé stagiaire + 3 ans de stage), or, l'article 194, § 2, du Code judiciaire prévoit, que, pour le candidat ayant réussi l'examen d'aptitude, il suffit aussi de 5 années d'ancienneté de fonctions juridiques pour devenir substitut du Procureur du Roi ;

– pour le siège, le candidat devrait attendre 33 ans pour espérer une nomination dans cette qualité même si il a rempli préalablement les obligations du stage, or, si le candidat passe par la voie de l'examen d'aptitude, il peut être nommé après seulement 10 années de barreau, soit à 33 ans...

Indien de twee voorgestelde regels worden goedgekeurd, wordt de logica van het systeem in gevaar gebracht en dreigt de gerechtelijke stage weinig aantrekkelijk te worden, wat zeker niet de bedoeling is.

*
* *

Overigens is het ook nuttig enige aandacht te besteden aan de eventuele weerslag van deze regels op de wettelijke bepalingen die de toegang tot de ambten van de hogere rechtscolleges regelen.

In het huidige systeem stellen deze bepalingen de magistraten van de zetel gelijk aan de magistraten van het parket (zie met name artikelen 207, § 3, 3° en 254, § 3, Ger. W., voor respectievelijk het hof van beroep en het Hof van cassatie).

Is het logisch om deze bepalingen te behouden nu een magistraat van het parket, volgens de nieuwe regels, in theorie veel sneller anciënniteit kan opbouwen dan de magistraat van de zetel ?

Wie in het huidige systeem kiest voor de gerechtelijke stage, kan als stagiair op het parket worden benoemd na 3 ½ jaar anciënniteit (1 jaar juridische functie vóór de inschrijving voor het vergelijkend examen + 1 jaar om de verschillende proeven af te leggen en tot stagiair te worden benoemd + 18 maanden stage), dus op de leeftijd van 26 ½ jaar. Hij kan tot de zetel worden benoemd op de leeftijd van 28 jaar (1 jaar + 1 jaar + 3 jaar). Tussen deze beide leeftijden is het mogelijke verschil, met name 1 ½ jaar, niet erg belangrijk.

In het voorgestelde systeem daarentegen, is dit verschil in leeftijd vrij groot, want het loopt op tot 5 jaar (zie hoger : 28 jaar voor de stagiair parket en 33 jaar, alleszins om rechter te worden). Dit verschil zou nog groter zijn indien de maatregel over de leeftijd van 33 jaar wordt goedgekeurd en de korte stage ongewijzigd bleef.

Anders gezegd, een jonge kandidaat-magistraat die is geslaagd voor het vergelijkend examen voor de gerechtelijke stage zodra hij de wettelijke voorwaarden voor dit examen vervulde, en die op de leeftijd van 28 jaar tot substituut werd benoemd, bevindt zich op de leeftijd van 35 jaar in de voorwaarden om tot raadsheer in het hof van beroep te worden benoemd. In casu bedraagt het verschil in anciënniteit tussen de voorwaarden voor hem om tot rechter te worden benoemd en deze om tot raadsheer te worden benoemd slechts twee jaar... In de veronderstelling dat de maatregel over de leeftijd wordt goedgekeurd zonder wijziging van de korte stage, zou het verschil in anciënniteit tussen de voorwaarden voor deze kandidaat om tot rechter of raadsheer te worden benoemd 6 maanden zijn ...

*
* *

De voorafgaande overwegingen zijn enkel bedoeld om de aandacht in het bijzonder te vestigen op het complexe karakter van het systeem en op de gevaren die verbonden zijn aan een wijziging van dit systeem zonder voorafgaande diepgaande re-

L'adoption des deux règles proposées met en péril la logique du système et risque de rendre le stage judiciaire peu attractif ce qui n'est certainement pas le but poursuivi.

*
* *

Par ailleurs, il est aussi utile de ne pas négliger l'effet que pourrait avoir ces règles sur les dispositions légales régissant l'accès aux fonctions dans les juridictions supérieures.

Dans le système actuel, ces dispositions assimilent le magistrat du siège et celui du parquet (voir, notamment, les articles 207, § 3, 3° et 254, § 3, du Code judiciaire, respectivement pour la cour d'appel et la cour de cassation.)

Est-il logique de conserver ces dispositions alors, qu'en théorie, un magistrat du parquet peut, avec les nouvelles règles, acquérir beaucoup plus vite de l'ancienneté que le magistrat du siège ?

En effet, dans le système actuel, si on prend la voie du stage judiciaire, le stagiaire peut être nommé au parquet après 3 années et demi d'ancienneté (1 an de fonctions juridiques avant l'inscription au concours + 1 an pour passer les différentes épreuves et être nommé stagiaire + 18 mois de stage), soit à 26 ans et demi. Il peut être nommé au siège à 28 ans (1 an + 1 an + 3 ans). La différence possible, soit un an et demi n'est pas fort importante.

Par contre, dans le système envisagé, cette différence est assez considérable puisqu'elle monte à 5 ans (voir plus haut : 28 ans pour le stagiaire parquet et 33 ans, en tout état de cause pour être juge). Cette différence serait encore plus grande si la mesure concernant l'âge de 33 ans était adoptée alors que le stage court n'était pas modifié.

Autrement dit, un jeune candidat à la magistrature qui a réussi le concours du stage dès qu'il a été dans les conditions légales pour le passer et a été nommé substitut à 28 ans, se retrouve à 35 ans dans les conditions pour être nommé conseiller à la cour d'appel. En l'espèce, il n'y a que deux années d'ancienneté de différence pour lui entre les conditions pour être nommé juge et les conditions pour être nommé conseiller... Dans l'hypothèse où la mesure concernant l'âge était adoptée sans que le stage court soit modifié, il y aurait alors 6 mois d'ancienneté de différence nécessaire pour lui pour être nommé juge ou conseiller...

*
* *

Les considérations qui précèdent ont pour seul objet d'attirer particulièrement l'attention sur la complexité du système et sur les dangers d'y toucher sans réflexion approfondie, elles n'ont nullement pour but de plaider en faveur d'un immobilisme dans

flectie. Zij willen er geenszins voor pleiten om de toegangsvoorwaarden tot de magistratuur onaangeroerd te laten. Binnen de benoemingscommissies van de Hoge Raad werd overigens een werkgroep opgericht die voorstellen onderzoekt voor een volledige herziening van deze voorwaarden, volgens een logica die misschien totaal verschilt van de huidige maar die een coherent globaal systeem voor de verschillende magistratenambten dient.

les conditions d'accès à la magistrature. Les commissions de nomination du conseil supérieur ont d'ailleurs créé un groupe de travail qui étudie des propositions de refonte complète de ces conditions dans une logique qui pourrait être très différente de l'actuelle mais qui constituerait un tout cohérent pour les différentes fonctions dans la magistrature.